

אישיות – ניקולו מקיאוולי (1469-1527)

מדינאי, פילוסוף פוליטי, דיפלומט, סופר ומחזאי, מפירנצה שבאיטליה. כתאורטיקן, מקיאוולי היה, למעשה, ממניחי היסוד למדע המדינה ותורת היחסים הבינלאומיים המודרניים, דמות מפתח בתאוריה הפוליטית-ריאלית, והשפיע רבות על המדינאות האירופית בתקופת הרנסאנס ובתקופה המודרנית. נולד בפירנצה למשפחת אצולה אך משפחתו ירדה מגדולתה ולא הייתה בעלת נכסים. היה מעורב בפעילות ציבורית תחת הרפובליקה של פירנצה. מונה למזכיר ולקח חלק בעניינים חשובים של הרפובליקה, הוא חתום על צווים ומכתבים רבים שמהם ניתן ללמוד על חשיבותו והיקף פעילותו. הוא נשלח לשליחויות רבות אל האפיפיור פיוס ולאחר מכן אל יוליוס השני ולקח חלק פעיל באירועים שהתרחשו בזמנים ההם. בשלב מסויים התחלף השלטון ובני משפחת מדיצ'י היו השליטים

והוא הואשם בתכנון מרד נגדם וכתוצאה מכך נאסר, הועבר עינויים קשים ונידון למוות אך שוחרר לאחר חנינה כללית שאחר הפיכת אחד מבני מדיצ'י לאפיפיור ליאו העשירי. בעקבות כל אלה פרש והחל לעסוק בכתיבה. "הנסיך" הוא ספרו הידוע ביותר והוא מכיל קטעים רבים בנושאי פוליטיקה ודן גם באפשרות של מינויים שלא בדרך של ירושה. הוא כתב גם מחזות וספרים נוספים כמו "ההיסטוריה של פירנצה", "תורת המלחמה" ועוד. מקיאוולי תומך בגישה ש"המטרה מקדשת את האמצעים" ושאימות עשויה להיות הכרחית כדי להביא לייצוב מוצלח של כוח והקמה של מוסדות משפטיים חדשים. ניתן להשתמש בכוח כדי לחסל יריבים פוליטיים, לכפות אוכלוסיות מתנגדות, לטהר הקהילה של אנשים אחרים החזקים מספיק כדי להגיע לשלטון בעצמם וינסו ללא ספק להחליף את השליט. מקיאוולי הפך לשמצה בשל עצות פוליטיות כאלו, והתואר "מקיאווליזם" להולכים בדרכו, מוזכר בדרך כלל כתיאור שלילי להתנהגות פוליטית נמוכה. על אף הקריירה של מקיאוולי כמדינאי וכדיפלומט, הוא זכור היום בעיקר בשל פעילותו הספרותית, אשר סימנה פריצת דרך בשדה התאורטי של הפוליטיקה האירופית בתקופת הרנסאנס. אף שכבר חמש מאות שנה עברו מאז נכתב "הנסיך", הבעיות בהן הוא עוסק עדיין משמעותיות ורלוונטיות, משום שהן הבעיות האלמותיות הנוגעות ביחס בין השולטים לנשלטים. התאוריות שלו בנושא הממשל והמדינה נתמכות בדבריו במקרים היסטוריים בני זמנו, הוא טען שאנשים עדיין נשלטים בידי פשוטם ותאוותם, הוא טען שהדת משמשת מחסה לפגמים מוסריים, ונתן כדוגמה את אישיותו של פרננדו מלך ספרד. והשליטים נאלצים להיגרר אחרי קבוצת התמיכה שלהם, לטוב, ובעיקר לרע. לדבריו אין בפוליטיקה דרכים בטוחות. החכמה היא לבחור את הדרך הפחות מסוכנת, וזאת שתוביל לתועלת הגדולה ביותר. נפטר ממחלה בגיל 58. [הרחבה למתעניינים](#)

מושג – שעטנז

זהו איסור ביהדות הנמנה על מצוות אל תעשה מהמקרא אשר אוסר לבוש בגד שבו ארוגים קשורים או תפורים צמר ופשתן יחד. יש מספר הערכות לגבי מקור המילה. כראשי תיבות של "שוע טווי ונוז" שזה בארמית עירוב טווי ושזור, סברה אחר טוענת שזה עירוב של האותיות "שטן עז" ויש גם סברה שטוענת שמקורה במילים "סאהט" ו"נודג" בקופטית שמשמעותן אריג מזויף. האיסור מוזכר בתורה פעמיים. בהשאלה משמשת המילה "שעטנז" ככינוי לעירוב מין בשאינו מינו, כגון שימוש בחומרים או סגנונות שונים בבנייה או בעיצוב, וכדומה. מדוע יש חוק כזה? לא ידוע הוא נכלל במסגרת מצוות הקרויים חוקים כלומר מצווה שאין לה הסבר אולם יש בכל זאת יש לכך מספר הסברים אפשריים: הראשון שכהני עבודת אלילים לבשו בגדים המכילים צמר ופשתן יחדיו. יתכן שהאיסור התבסס על בידול היהודים ממנהגי עובדי אלילים. מעניין לשים לב, שבגדי הכהנים במקדש היו פטורים מאיסור שעטנז, ומכך להסבר נוסף למצווה, הוא האיסור היא להפריד בין עבודת הכהנים לעבודת הציבור. הסבר שני, אומר שהבל הביא קרבן צמר, בעוד שקין הביא פשתן. התערובת הזו הייתה קטלנית והבל נהרג. ספר הזוהר העוסק במיסטיקה היהודית אומר שלבישת שעטנז גורמת לכך שרוח רעה תסתתר אצל האדם הלוכש את הבגד. הסבר נוסף הוא, שהפרכת, הווילון שבבית המקדש, והבגדים שלבשו הכהנים בבית המקדש היו עשויים מצמר ופשתים. לכן, על היהודים נאסר ללבוש משהו דומה. [הרחבה למתעניינים](#)

מילה/ביטוי בעברית – שמן קנולה

יש הרבה סוגי שמן שמשמשים בהם לטיגון ולתיבול הסלט. רוב סוגי השמנים נקראים על סמך הצמח שמזרעיו או מפירותיו מופק השמן, למשל שמן תירס, שמן חמניות, שמן זית ועוד. אך מי הם ההורים של שמן הקנולה? אין צמח כזה! שמן הקנולה, שהוא בעצם שמו המסחרי של השמן ולא שם הצמח ממנו הוא מופק, מתבסס במקור על בסיס צמח הלפתית. גידול הלפתית התחיל בקנדה כבר ב-1936, אך השמן באותה תקופה סבל מתכונות לא רצויות (למשל צבעו היה ירוק עז בשל תכולה גבוהה של כלורופיל והוא הכיל כמות גבוהה של חומצת שומן לא רצויה). משנת 1968 התחילו בקנדה לבצע הכלאות בין זנים שונים כדי לקבל שמן בעל תכונות טובות יותר. שמן הקנולה המוכר לנו היום הופק לראשונה בקנדה בשנות ה-70 וכונה שמן קנולה על שם ראשי התיבות של תכונת השמן, "Canadian oil, low acid". [הרחבה למתעניינים](#)

מונח טכנולוגי – דאטה אנליסט

הוא מנתח נתונים. האחראי בארגון על איסוף וניתוח נתונים לצורך הפקת תובנות שישמשו את הארגון כמנוע אסטרטגי לקבלת החלטות עסקיות טובות יותר המבוססות נתונים. באמצעות תרגום מידע – לידע, הם יכולים לנתח את תוצאות העבר, לזהות מגמות בהווה, ולבצע תחזיות לגבי העתיד. יתרון משמעותי של תפקיד ניתוח הנתונים בכך שהוא מאפשר למי שהגיע מעולמות הרכש, השיווק, המכירות, הכלכלה והחשבונאות, להישאר באותו התחום בו כבר צבר ניסיון וידע ולהוסיף עליהם את הטכנולוגיות הרלוונטיות. לא מדובר בהסבה מקצועית מוחלטת אלא בהתפתחות מבחינה ידע וכלים, המאפשרת לעוסקים בו השתלב בחברות גדולות וחדשניות. [הרחבה למתעניינים](#)

בברכת "אם לא תשאל איך תדע" - איל תמוז